

Afscheid

L. van Heijningen is tot het eind van dit jaar nog advocaat. Dan, na 57 jaar, houdt hij ermee op. De vruchtbare publicist, die ook geregeld aan het *Advocatenblad* dacht, kijkt terug en schrijft een afscheidsrijm.¹

.....
L. van Heijningen
advocaat te Den Haag
.....

In 2007 is 1949 bijna onvoorstelbaar geworden. Een kantoor met vijf medewerkers gold als groot. De kantoren kenden geen kopieerapparaten, opnameapparaten, fax, laat staan computers of mobieltjes. De telex was schaars. Wel klonk het mitrailleurgeratel vanuit de typekamers.

Automobielen moesten de wereld nog veroveren. Wie haast had, nam de fiets, dus bij advocaten was dit vervoermiddel favoriet. Rechters en raden schréden in waardigheid justitiewaarts. De president van de Hoge Raad, mr. Donner, begaf zich per fiets door Den Haag (zijn kleinzoon, mr. Donner, fietst nog in zijn spoor). Hij verbood per circulaire het parkeren van auto's op het voorplein van de Hoge Raad, omdat het plaveisel door olie werd verontreinigd.

Files waren onbekend. Er was nog steeds gebrek aan velerlei, doch het leven was niet *hectisch*.

Afgeschoten topadvocaat

Er was meer persoonlijk contact. Rekwesten tot het verkrijgen van praesidiaal verlof werden persoonlijk ter toelichting aangeboden. De goede vorm bracht

.....
mee dat men uitspraken persoonlijk kwam aanhoren. De balie werd beheerst door Ereregelen. In confraternele correspondentie werd soms nog het plechtstatige voornaamwoord 'gij' in stede van 'U' gebezigd.

Reclame paste niet bij het nobile officium en was dus streng verboden. Tegen een advertentie met de tekst 'Wil degene die zijn paraplu in mijn wachtkamer heeft laten staan, zich melden' werd disciplinair opgetreden, omdat naam en adres van het advocatenkantoor werden vermeld. De eer van de stand woog zwaar; kom daar nu nog eens om.

Men denke ook aan het lot van mr. Roobol, bekwaam Arnhems strafpleiter (zie het *Advocatenblad* van 23 juli 1999). Voor de oorlog behaalde hij twee opzienbarende successen achtereen: herziening in de moordzaak Giessen-Nieuwkerk en vrijspraak in de Culemborgse moordzaak. Hij deed deze zaken pro Deo. Bij het verlaten van het Paleis van Justitie werden hij en zijn cliënt gefotografeerd. De foto verscheen op de voorpagina van een ochtendblad. Dit zware vergrijp werd aldus disciplinair afgedaan: 'Het past een advocaat niet om zich naast eenen verdachte te doen fotografeeren, als ware hij de eigenaar van een kostbaar stuk vee of een bijzonder konijn.' Mr. Roobol werd op allerlei wijzen gedwarsboomd; hij had zich niet geliefd gemaakt bij politie en justitie, mede doordat zijn successen berustten op het signaleren van misstanden in hun kringen. Verongelijkt trok hij zich terug op een buiten-

tje in Salland. Nu zou men zeggen: een afgeschoten topadvocaat.²

Ordering

De economische nood in het interbellum van de vorige eeuw riep de vraag naar ordering op. Er moest toch iets gedaan kunnen worden tegen de werkloosheid oproepende deflatie? De Grondwet deed de eerste voorzichtige stap in 1937: 'De wet kan aan andere dan in de Grondwet genoemde lichamen verordenende bevoegdheid geven.' De Duitse bezetting bracht de stroomversnelling. De PBO werd ingesteld en daarnaast werden 890 *Verordnungen* opgelegd, in economische, sociale en fiscale aangelegenheden, uitgebreid door Nederlandse bureaucraten op de departementen. 288 stuks behielden na de bezetting kracht van wet, de basis voor de vergaande bureaucratie waarop na de oorlog de geleide economie steunde.

In 1952 werd een twistappell in de balie geworpen: de verordenende bevoegdheid (de *Advocatenwet* dateert van 23 juni 1952). Daarover werd fel gedebatteerd. Mr. J.M.A. Vollaers, gerespecteerd Haags advocaat: 'De *Advocatenwet* opent de sluizen der bureaucratie welke de Balie zal overspoelen.' Mr. A.E.J. Ny-singh, oud-deken: 'Wij behoeven die verordenende bevoegdheid toch niet te gebruiken als het niet nodig is?'

.....
¹ Deze tekst is een uitgebreide bewerking van een tekst die deze maand ook in het *Haagse Aan de Orde* is gepubliceerd.

.....
² Toen was er geen televisie, dus ook niet het verschijnsel van de 'topadvocaat'.

En hoeveel personen heeft de Orde thans in dienst? En de wet- en regelgeving van de balie behelst thans reeds meer dan 600 bladzijden.

Wijsheid achteraf

Een andere nasleep van de oorlog is het onderzoek naar de rol van de balie tijdens de Duitse bezetting, een onderzoek waarvoor de Orde enkele tonnen betaalt aan het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD). De conclusie ligt reeds voor de hand: veel is er fout gedaan, en soms ging er ook wel iets goed. De huidige bevolking van het NIOD kent de bezetting slechts bij overlevering. In welke sfeer thans onjuist geachte beslissingen destijds moesten worden genomen, kan niet meer worden doorvoeld. Het alternatief was veelal iets veel ergers, of de dood, of het concentratiekamp. De onderzoekers kunnen slechts oordelen met de wijsheid achteraf.

Zelfs Jupiter niet

De opheffing van het reclameverbod, enkele maanden geleden, heeft de mentaliteit niet verbeterd. Grote strafzaken worden eerst in de tv-studio's uitgevochten en pas daarna op het wettelijk toernooiveld van de rechtszaal.

De Pensioenverordening, ondanks waarschuwingen van deskundige zijde opgelegd na hevige strijd, is na enige jaren ter ziele gegaan. Weg betaalde premies, opgewekte verwachtingen, gedane toezeggingen.

De verplichte Post Academische Opleiding berust op de onbewezen stelling dat men door het volgen van dure cursussen voor 16 uur per jaar, een betere advocaat zou worden. Zouden die hoge cursusgeldten niet doelmatiger zijn besteed met de

aanschaf van goede handboeken?

De advocatuur heeft een negatief imago. Door een Raad van Advies aan de Orde toe te voegen meent de politiek tegemoet te kunnen komen aan gevoelens van onvrede. Vergeefse moeite. Gesteld dat alle Nederlanders eens bij een rechtsgeding betrokken zijn geweest. De helft moet dan bestaan uit verliezers. Hun mening over de rechtspleging, en dus ook over de advocatuur, zal niet positief zijn. En de winnaars zullen wellicht menen dat de rechtsvinding erg duur is geweest. Wat kan de balie met lekenadviezen doen? Op de gevel van het oude Haagse raadhuis staat: 'Zelfs Jupiter kan het niet eenieder naar de zin maken.'

Rozen en verpleegsters

De plaatselijke deken verzoette onlangs mijn afscheid met een boeket gespikkelde rode rozen. Alleraardigst.³

Het leven dekt zijn nederlaag met vrucht van bloemen welke snel verwelken en vergaan.

Bloemen kunnen niet verbloemen dat al wat ons lief is zal vergaan.

Het ga de balie goed in het nieuwe jaar.
En erna.

³ Ook vereerde zij mij met een fraaie Calabrische, kunstig bewerkte steen. *Ad memoriam posteris.*

Afscheidsrijm

*Je valt ons niet meer lastig
daarom zijn wij blij.
Het is nu wel genoeg geweest
en nu dan ben je vrij.*

*Je kunt nog wel vervelend zijn
maar och, dat gaat voorbij.*

*Straks staan verpleegsters voor je klaar
in lange, lange rij.*

(L. van Heijningen)

